

Indre Fosen kommune
Rådhusveien 13
7100 Rissa

Dato: 30.09.2019

Fornyett søknad om støtte til Fosens historie, bind 2.

Fosen historielag søker på nytt Indre Fosen kommune om støtte til det pågående arbeidet med Fosens historie bind 2. Bindet omhandler perioden 1720–1860. Utgivelse er satt til 2020. Verket skal i alt bli på tre bind. Hvert bind utgjør et eget prosjekt. Johan G Foss er redaktør for bind 2.

Verket dekker det gamle Fosen fogderi, som omfattet kystregionen i Sør-Trøndelag, området fra Hemne til Osen, fra Frøya til Stadsbygda.

Ambisjonene våre er at verket skal tilføre kunnskap og innsikt og danne et faglig solid rammeverk for lokalhistoria i kommunene.

For å finansiere arbeidet har Fosen historielag invitert kommunene til et spleiselag. Kommunene ble bedt om 12 kr pr innbygger, etter folketallet 01.01.2016. Første søknadsrunde var i 2016, og siden er det sendt søknader hvert år til de som ikke har betalt fullt ut. Utbyttet av søknadene er slik:

Fra	Omsøkt	Mottatt	Innbet. dato	Gjenstår
Osen kommune	11.712	11.712	25.05.2016	0
Roan kommune	11.532	11.532	06.09.2016	0
Åfjord kommune	39.156	0		39.156
Bjugn kommune	57.864	5.000	24.04.2018	52.864
Ørland kommune	63.492	10.000	25.01.2019	53.492
Rissa kommune (Indre Fosen)	79.536	25.000	28.06.2016	54.536
Agdenes kommune	20.532	4.000	31.10.2016 21.11.2018	16.532
Snillfjord kommune	11.784	11.784	30.04.2018	0
Hemne kommune	51.108	0		51.108
Hitra kommune	55.908	55.908	12.04.2018	0
Frøya kommune	59.244	10.000	01.10.2018	49.244
	461.868	144.936		316.932

Indre Fosen kommune (tidl. Rissa kommune) har så langt bidratt med 25.000 kr til prosjektet. Vi takker for det vi har fått. **Vi søker nå om også å få det resterende, 54.536 kr.** Begrunnelsen er:

- Fosen historielag trenger pengene for å fullføre prosjektet.
- Kommunen får mye solid historie igjen for pengene.
- Rettferdigheten tilsier at alle kommunene, ikke bare noen, er med og bærer spleiselaget.
- Støtte fra kommunene er viktig også for å få bidrag fra andre instanser.

Mer om prosjektet

Det er samfunns- og kulturhistorie det her dreier seg om. Dette er den mest krevende og vel også den viktigste delen av lokalhistoria. For Rissa er det utarbeidd bygdebøker med kvalifisert samfunnshistorie av Audun Dybdahl (2 bind, 1990–1995). Likevel vil *Fosens historie*, med det utvida geografiske perspektivet, tilføre ny kunnskap også om Indre Fosens historie.

Budsjett og regnskapsstatus for Fosens historie bind 2, september 2019:

	Budsjett	Status 30.09.2019
Kostnader		
Lønn til forfatterne	1.200.000	974.000
Lønn, redaktør	200.000	37.500
Tegner, grafiker	100.000	0
Bilderettigheter	50.000	0
Kildegjennomgang	150.000	0
Trykking	500.000	0
Markedsføring	100.000	0
Diverse (reserve)	200.000	0
SUM	2.500.000	1.011.500
Finansiering		
Fosen historielag	800.000	834.664
Tilskott fra kommunene	450.000	144.936
Tilskott fra fylkeskommunen	150.000	0
Tilskott fra fond og stiftelser	500.000	0
Næringsliv-sponsorer	300.000	11.000
Gaver fra historielagets medlemmer (ikke budsjettet)	–	20.900
Tilskott fra Kulturrådet, til trykking	100.000	0
Salg av bøker – 1000 eks à 200 kr netto	200.000	0
SUM	2.500.000	1.011.500

Framdrift

Første del av prosjektet, å framskaffe tekstgrunnlaget, er langt på veg fullført. De to hovedforfatterne, Per Christiansen og Svein Henrik Pedersen har levert og fått oppgjør for sine bidrag; Rigmor Aastum har levert førsteutkast til kapitlet om militærhistoria; Daniel Johansen har levert skisse til kapitlet om herskapskulturen i Fosen; Johan G Foss har gjort flere grunnlagsstudier, om byggeskikk, gårdsfelleskap, adelsvesenet, mobilitet, gammelt kartmateriale o.fl.

Andre del blir å sy dette sammen til et helhetlig verk. Det blir gjort av redaktøren.

Tredje del blir å trykke bindet. Utgivelse er planlagt innen utgangen av 2020.

For nærmere opplysninger og oppdateringer om Fosens historie 2, både faglige nyheter, økonomisk status og framdrift, se <http://fosen-historielag.no/>.

Vi håper Indre Fosen kommune vil yte sitt bidrag og være med på denne dugnaden som vil gi Fosen det lokalhistoriske referanseverket regionen trenger.

Beløpet kan fordeles over to år om ønskelig.

I og med at dette er et regionalt prosjekt, ber vi om at søknaden legges fram til politisk behandling.

Med hilsen
Fosen historielag

Johan G Foss,
leder

Et par uttalelser om Fosens historie, bind 1:

Ellen Aanes Draagen, Hitra: «Jeg arbeider som autorisert guide på Hitra og Frøya, og som guide må man kunne sin lokalhistorie. Faglig påfyll er en kontinuerlig prosess, og det er behov for pålitelige kilder. I så måte har jeg hatt uvurderlig nytte av Fosens historie bind 1. Den er bunnsolid. Jeg kan lite på det som står der. Jeg leser i boka og bruker den som oppslagsverk. Nå ser jeg fram til neste bindet, for 1720–1860. Den vil gi ytterligere tilskudd og kvalitetssikring av formidlinga av vår rikholdige historie.»

Johan Rein, Indre Fosen: «Fosens historie bind 1 er ei bok med stor faglig tyngde. Her er det mye interessant som kan supplere de vanlige lærebøkene i skoleverket. Som lærer har jeg ofte hatt meget god erfaring med lokalt lærestoff. Mange kan underskrive på at lokal vinkling høyner interessen og engasjement både hos elever og lærere. Jeg gleder meg til neste bind. Bokverket Fosens historie bør finnes lett tilgjengelig på alle skolene i distriktet vårt.»

Vedlegg:

Noen tema som behandles i Fosens historie bind 2

- **Kommunikasjonene.** Nettverket av skysstasjoner; postgangen, utbygginga av vegnettet, dampskip i rutefart fra 1838. Kystleia og sjøkartlegginga.
- **Framveksten av helsevesenet**, som begynte med et hospital i 1705, en lege i 1806 og ei jordmor for hele Fosen i 1826.
- **Bygdetinget – en eksotisk arena**, sentralorgan i det førmoderne norske bygdesamfunnet både med hensyn til administrasjon og folkeliv; møtestedet mellom statsmakta og bygdefolket, rettsorgan (tingrett) og organ for bygdefolkets sjølførfvaltning.
- **Kommunalt sjølstyre** med formannskapslovene av 1837. Bygdefolket blir herrer i eget hus, men hvordan var det med engasjementet?
- **Militærvesenet.** Landforsvar og sjøforsvar i Fosen. Soldatlegder, offiserer, ekserserplasser, telthus. Militære kart.
- **Byggeskikken.** Peisen omformer husa og boforholda: stuehusa får loft og vinduer. Fra 3-roms årestuer til trønderlån. Gamle byggeteknikker forsvinner for panelarkitekturen.
- **Gårdsfellesskap** med fellestun og teigblanding – «et sjølgrodd sosialt eksperiment».
- **Herskapskulturen.** Fosen var en adelsbastion. Fogderiet hadde uvanlig mange herskapsgårder: adelige setegårder, godseier-, borger- og embetsmannsgårder.

Var Fosen en enhet? Noen særtrekk.

- **En gammel administrativ enhet.** Fosen utgjorde en administrativ enhet i flere hundre år. Fosen var et len, deretter fogderi, sorenskriveri og prosti.
- **Egen dialekt.** Fosendialekten vitner om at den indre kontakten har vært omfattende og eksistert i lang tid. Fosenmålet stod så sterkt at det satte preg på dialekten i Trondheim by.
- **Vitnemål om intern kontakt.** Navn som Rissværingsskeila og Stadværingsskeila i fiskeværet Kya (og kanskje også Stadværssøya og Reinsøya i Halten) er vitnemål om kontakten innad i Fosen.
- **Felles kultur.** Åfjordsbåten er uttrykk for den felleskulturen som eksisterte i Fosen. I Lofoten ble fosningene under ett omtalt som stadværinger (folk fra Stadsbygda).
- **Et fogderi nesten uten sjøleiende bønder.** Fosen var et utprega leilendingsområde. Det fantes omtrent ikke sjøleiende bønder her. Hva er historia bak det tapte bondegodset i Fosen?
- **Ingen sentrums- og bydannelse.** Til forskjell fra Sunnmøre, Romsdal, Nordmøre og Namdalen utvikla det seg ikke noe sentrum i Fosen, ingen markeds plass, ingen bydannelse. Fosens sentrum lå i Trondheim. Hvordan påvirka det utviklinga?
- **Kultursoner i Fosen.** Om Fosen i mangt var en enhet, så var det også forskjeller, ulike kultursoner. Vi kan skille ut en vær-/øysone, en fjordsone og en «indre» sone. Dialektforskjellene kan være til hjelp for å lokalisere kultursonene.